

Z. LONČARIĆ, Viktor

sela je proštenjarska crkva *Majka Božja Gorska*, jednobrodna gotička građevina s poligonalnim svetištem, barokizirana u XVIII. st. Uza svetište su sakristija i zvonik, uz brod portik, a uz glavno pročelje dvije male kapele. Svetište je oslikano gotičkim zidnim slikama u XIV–XV. st.: zavjese, niz apostola i svetačkih likova, biblijski prizori, proroci, biljni ornament; na brodu je s vanjske strane izbljedijska freska Sv. Kristofora. Na glavnome je oltaru (prije 1677) drven gotički kip Majke Božje (oko 1500). Propovjedaonica je iz 1759, ormar iz 1738, a orgulje iz 1786. Crkva je okružena cinktorom. U arkadama su zidne slike pučki slikane, a u dvorištu kip Sv. Franje. Ulomak pletera ugrađen u crkvu, kao i onaj s natpisom »svmm« (prenesen u zagrebački Arheološki muzej), najsjeverniji su nalazi pleterne skulpture u Hrvatskoj a potječu iz ruševina pokraj crkve. Kraj Lobora je nađen i ant. nadgrobni spomenik (II–III. st.). Uz put do crkve je poklonac s rustičnim kipom Pietà i kutijom za milodare (1762), potom kapela Sv. Antuna iz 1703, koju je dao podignuti Petar Keglević, a pred njom pil istoga sveca iz 1705.

LIT.: A. Deanović, Gotičke freske u svetištu zavjetne crkve Marije Gorske kraj Lobora, Peristil, 1969–70, 12–13. — D. Baričević, Pregled spomenika skulpture i drvorezbarstva 17. i 18. stoljeća u istočnom dijelu Hrvatskog zagorja, Ljetopis JAZU, 1972, 76, str. 291–293. — V. Marković, Barokni dvorci Hrvatskog zagorja, Zagreb 1975. — M. Gorenc, Novi podaci i nalazi s antičkih i ranosrednjovjekovnih lokaliteta Marija Gorska i Čerčevina u Loboru, VjAM, 1977–78, 10–11. — M. Obad Šitarović, Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1991. — J. Meder, Orgulje u Hrvatskoj, Zagreb 1992. — D. Vukičević-Samaržija, Gotičke crkve Hrvatskog zagorja, Zagreb 1993. A. Ht.

LOBORIKA, selo nedaleko od Pule. Na vanjskome zidu župne crkve uzidan je predromanički reljef anđela (simbol evanđelista Mateja), koji je s Ivanovim orlom (u zidu seljačke kuće) i s Markovim lavom (u Lapidariju kraj Svetoga Franje u Puli) pripadao istoj cjelini. Nalazi pleterne skulpture čuvaju se u Arheološkome muzeju u Puli. U šumi kraj Lobarika nalaze se ruševine ranosrednjovj. naselja i predromaničke crkve.

LIT.: B. Marušić, Prilog poznavanju ranosrednjovjekovne skulpture u Istri, Jadranski zbornik, 1982–83, 12. B. F.

ilustracija na str. 517

LOKRUM, otočić II od Dubrovnika. U prvoj pol. XI. st. na njemu se naseljavaju benediktinci i osnivaju prvu opatiju. Iz toga je doba očuvano više ulomaka pleterne skulpture i jedan kubični kapitel te dva epitafa iz XI.

st. Krajem XII. ili poč. XIII. st. podignuta je romanička crkva Sv. Marije; očuvane su još tri polukružne apside, sjev. zid obrubljen na vrhu slijepim lukovima te nekoliko ulomaka dekorativne skulpture koji pokazuju vezu između apulijske i dubrovačke romanike. Uz crkvu je bio samostan s klaustrom od kojega se još vide ostaci vrata srpastoga luka i dvojni kapitel romaničko-gotičkoga stila XIV. st. Samostan s kulama nadograđuje se poč. XIV. st., kada na njemu rade dubrovački klesari Radin, Marko Nikostov, Grgur Grbenica, Kola Tomasov i Bonifacije, koji gradi svodove. U XV. st. crkva je produžena te joj pročelje dobiva gotički prozor, a grade se i dvije kapele. Od jedne je ostao očuvan renesansni reljef *Navještenja*, koji se nalazio nad vratima. Novi, gotičko-renesansni samostan sa širokim klaustrom renesansnih lukova i svodova nad gotičkim stupovima podignut je južno od staroga sklopa. Zabilježena su imena više majstora koji su radili na proširenju samostana: Bogoj Milošević (1412), Radin i Radoje Pribilović (1492), Antun Kunčić i Nikola Andrijić (1512), Marko Lukšić (1514) i Marko Radonić (1521). Dio samostana i crkva srušeni su u potresu 1667. U drugoj pol. XIX. st. na dijelu samostana nadvojvoda Maksimilijan Habsburški sagradio je neogotički dvorac. Iz samostana također potječu slika *Majka Božja* Domenica Ubaldinija (biskupska zbirka, Dubrovnik) i romanički brončani križ u crkvi Sv. Trojstva u Prožuri na Mljetu. Na otoku su i ostaci nedovršena lazareta Republike i franc. tvrđava iz 1806.

LIT.: C. Fisković, Lokrumski spomenici, Bulletin JAZU, 1963, 1–2.

R.

LOKVIČIĆI, selo kraj Imotskoga. Više nekropola sa stećcima: kraj Pezinih kuća, u Berinovcu na lok. Grebašnik i Novine. Stećci su vrsno obrađeni (polumjesec, rozete, ljljani, prikaz lova na jelene i dr.), no znatno su oštećeni.

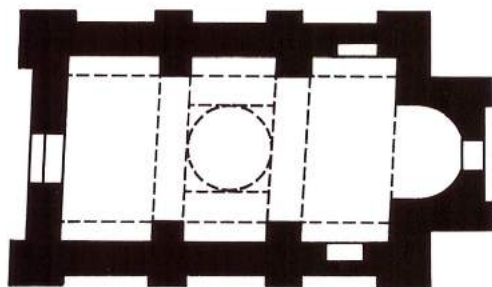
LIT.: L. Katić, Stećci u Imotskoj krajini, SHP, 1954, str. 145.

LONČARIĆ, Dragica, naivna slikarica (Hlebina, 25. VI. 1956). Završila Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1976. Izlaže od 1969. Slika romantične krajolike, dubokih prostora i dramatične osvjetljenosti. Djela joj se odlikuju njegovanom slikarskom materijom. Bavi se crtežom. Samostalno izlagala u Zagrebu, Hlebinama, Koprivnici, Münchenu, Amsterdamu, Göttingenu, Morgesu i Beču.

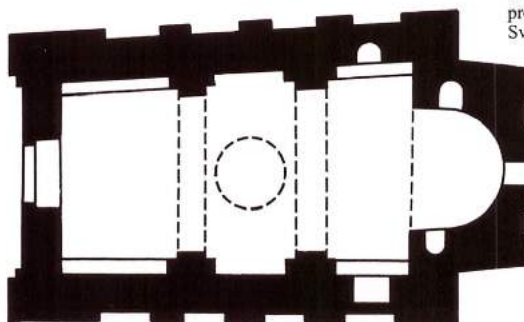
LIT.: V. Crnković, Dragica Lončarić (katalog), Zagreb 1982. — G. Gamulin, Dragica Lončarić (katalog), Zagreb 1990.

R.

LONČARIĆ, Zvonimir, kipar (Zagreb, 13. III. 1927). Diplomirao na Akademiji za primijenjenu umjetnost u Zagrebu 1956 (K. Angeli Radovani, E. Tomašević). Radi figuralnu skulpturu, najviše u drvu i poliesteru, obojenu živim bojama. Sintetizirajući plastična iskustva tradicije i jezika suvremene umjetnosti, ostvario je izvorno djelo u kojemu su elementi fantastičnoga i nadrealnoga prožeti specifičnim humorom. Od 1958. radi za »Zagreb-film« kao crtač i scenograf. Samostalni je autor četiriju crtanih filmova (*I x I = I*, 1964; *Bijeg*, 1969; *Žderi*, 1973; *Gosti*, 1977); realizirao je niz nastavnih tzv. element-filmova. Od 1966. radio je kazališne scenografije u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Tuzli. Samostalno izlagao u

LOPUD, gore: tlocrt predromaničke crkvice Sv. Nikole; dolje: tlocrt predromaničke crkvice Sv. Ivana

Zagrebu, Splitu, Dubrovniku, Zadru i Karlovcu. Bavi se keramikom i grafikom; izradio je seriju dječjih igračaka (1962–63).

LIT.: T. Maroević, Dobrodošlica za Ambroza, Lizu, Viktora & Comp., Telegram, 27. III. 1970. — R. Ivančević, Zvonimir Lončarić (katalog), Zagreb 1974. — Ž. Košćević, Zvonimir Lončarić, Zagreb 1981. — M. Špoljar, Zvonimir Lončarić, Zagreb 1990. — Ž. Ké.

LOŃARSTVO → KERAMIKA

LOPATINEC, selo u Međimurju. Na istaknutu brežuljku Pleškocvu dominira barokna župna crkva *Sv. Jurja na Bregu* (prvotno Marija Lauretanska) iz sred. XVIII. st., pravokutne osnove, s bočnim zvonikom. Pročelje svetišta raščlanjeno je pilastrima, kornišima i nišama s kipovima. Oko crkve je cinktor s arkadama, istaknutim vitkim cilindričnim kulama te portalom s dekorativnom skulpturom. U crkvi su barokni oltari, od kojih glavni ima kipove J. Holzingera, figuralno ukrašena propovjedaonica, oko 1779, te ormar i slike. U župnoj kuriji (sred. XVIII. st.) čuva se darovnica Nikole Zrinskoga iz 1563. — Pil Sv. Antuna Padovanskoga podignuo je na Lopatincu Juraj Vitković 1736. — U okolici, na Dragoslavcu nalazi se rani tip zidanoga poklonca, a na Dragoslavcu Bregu pil tipa tabernakula iz 1753.

LIT.: A. Horvat, Spomenici arhitekture i likovnih umjetnosti u Međimurju, Zagreb 1956. — S. Vrišer, Dela štajerskih baroknih kiparjev v Međimurju, Časopis za zgodovino in narodopisje (Maribor), 1967, str. 145. — L. Dobronić, Štovanje Majke Božje Loretke u Hrvatskoj, Dometi, 1991, 1–2–3. — A. Ht.

LOPICA, naziv za otvoreni trijem pred crkv. pročeljem, u Istri i S Primorju (od njemačkog *laube* — trijem, sjenica); karakteristični element regionalne crkv. arhitekture. Redovito četvrtaste osnove, l. na trima stranama ima parapetni zid sa stupovima koji nose krovšte. Izuzetno, stupovi mogu biti povezani polukružnim lukovima (Sv. Foška kraj Peroja) ili pak prostor zatvara zid kojemu su na tri strane probijeni polukružni (Sv. Marija na Škrilinama kraj Berma) ili šiljastolučni otvori (Sv. Katarina u Lindaru). Unutar lopice redovito se nalazi kamena klupa za sjedenje. — Većina od njih nastaje u barokno doba, kada se na taj način proširuje prostor za vjernike malih srednjovj. crkava (Sv. Marija u Oprtlu, Sv. Kuzma i Damjan u Draguču, Sv. Katarina u Svetome Vinčentu). Stilski elementi došli su najviše do izražaja na monumentalnoj lopici crkve Sv. Marije od Milosti u Rovinju, građenoj 1750. u duhu baroknoga klasicizma, dok se na skromnijim seoskim građevinama barokni stil očituje u pojedinostima; kasetirani tabulat u lopici Sv. Marije na Placu u Gračišću (XVIII. st.), barokni anđeli kariatide mjesto stupova pred crkvom Stomare kraj Žminja.

LIT.: A. Gnirs, Küstenländische Formen der Vorhallen bei Kleinkirchen, MCC, 1915, 14. — R.

LOPUD, otok nedaleko od Dubrovnika. Nastanjen od prapovijesti, u doba romanizacije Dalmacije postaje sjelo zemljoposjeda rimskih građana. Iz prvih stoljeća poslije Krista potječu ulomci poganskih skulptura, a iz kasne antike kipovi koji pripadaju Mitrinu kultu i ranokršč. građevinama raskošne opreme. Najstariji su spomenici stilske graditeljstva predromaničke crkvice u ruševinama (Sv. Ilija, Sv. Petar, Sv. Mavro te Sv. Nikola i Sv. Ivan s kupolama), iz kojih potječe i nekoliko kamenih ulomaka ukrašenih pleterom. Procvat Dubrovačke Republike u XV. st. utjecao je i na razvitak maloga naselja na Lopudu. Na otoku su Dubrovčani naseljavali bjegunce koji su dolazili iz zaleđa bježeći pred Turcima. Novi su stanovnici prihvatili pomorstvo i u XVI. su st. posjedovali već četvrtinu trgovačke flote Republike. — Mjesto je dobilo arhit. i urbanistički oblik u XV. i XVI. st. Iz toga su doba crkve sa samostanima dominikanaca i franjevaca, ljetnikovci (npr. obitelji Đurđević) i kasnogotički knežev dvor s triforom na pročelju. Za obranu je služilo nekoliko kula uz obalu i na brdu iznad naselja. Crkva Gospe od Šunja iz XII. st. nadograđivana je u više navrata sve do XVII. st., kada je dobila današnji izgled. U unutrašnjosti je nekoliko drvenih renesansnih i baroknih oltara. Pred glavnim oltarom, ukrašenim svetačkim skulpturama i reljefima, nalazi se oltarna pregrada s bogatim gotičkim ornamentima. God. 1452. naslikao je M. Junčić poliptih za oltar iste crkve (očuvan u dijelovima). Među slikama se još ističu velika oltarna slika na drvu *Gospa s djetetom i svecima*, djelo J. Palme starijega, te kvalitetna barokna slika *Sv. Obitelj*, potpisana s A. B. D. Dvodijelna oltarna slika *Navještenje* i grupa svetaca rad je nepoznata ranobaroknoga slikara iz Umbrije. — God. 1482. sagrađen je dominikanski samostan s crkvom Sv. Nikole (prijelaz iz gotike u renesansu), u kojoj se nalazila slika *Navještenje* N. Božidarevića (sada kod dominikanaca u Dubrovniku). — Uz franjevački samostan, osn. 1483, podignuta je naknadno četverokutna kula, a čitav sklop je, prema sačuvanu natpisu, opasan visokim zidom 1516. U crkvi Gospe od Spilice nalaze se na glavnome oltaru poliptih, rad

LOPATINEC, glavni oltar crkve Sv. Jurja na Bregu

mlet. slikara Piera di Giovannija iz 1523, te monumentalni drveni kip Gospe. Gotička korska sjedala rad su domaćih drvorezbara iz XV. st. U crkvi se još čuvaju triptih iz radionice N. Božidarevića, na kojemu je i sam radio, te ulomci poliptiha Girolama da Santacrocea na kojemu mu je pomagao i sin Francesco. Na jednome od bočnih oltara nalazi se kasnorenesansna slika *Raspeće*, rad slikara iz kruga Bassana. Od baroknih slika ističe se *Gospa u vijencu cvijeća*, slikana na način flamanskoga romaniziranoga baroka te slika *Sv. Ante Padovanski*, maniristički rad venec. seicenta. Ističe se kapela Sv. Trojstva, koju je krajem XVI. ili poč. XVII. st.

LOPICA CRKVE SV. KATARINE U SVETOME VINČENTU

